

POLITIET

POLITIDIREKTORATET

Det kongelige justis- og beredskapsdepartement
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres referanse
201107143 ES KOT/bj

Vår referanse
2012/00265-8 008

Dato
24.05.2012

Høringssvar – Alternative reaksjoner for mindre alvorlige narkotikalovbrudd

1. Innledning

Vi viser til Justisdepartementets høringsbrev av 19.01.2012 om alternative reaksjoner mot mindre alvorlig narkotikarelatert kriminalitet. Politidirektoratet har fått utsatt høringsfristen til 07.05.2012, og vi beklager oversittelsen av fristen.

Politidistriktene og Kripas har ifølge adresselisten mottatt høringen som egne høringsinstanser. Politidirektoratet har bedt om at politidistriktene sender eventuelle uttalelser til Politidirektoratet. Vi har mottatt svar fra Gudbrandsdal politidistrikt og Hordaland politidistrikt, som følger vedlagt.

Forslagene er en nærmere vurdering og konkretisering av forslag 3 og 4 i Stoltenbergutvalgets rapport om narkotika, om henholdsvis å tilby avtaler om oppfølging som alternativ til påtale og anmerkning i strafferegisteret, og å etablere tverrfaglige nemnder som vurderer tiltak for personer som pågripes for bruk og besittelse av narkotika. Arbeidsgruppen tar til orde for et tosporet samtykkebasert system, hvor det kan være tale om enten en kortvarig intervensjon i form av en motivasjonssamtale, eller et intervensjonsprogram som strekker seg over noe tid. Arbeidsgruppen går inn for at de alternative reaksjonene inntas som særvilkår for en betinget straffereaksjon, som hovedregel en påtaleunndatelse (eventuelt dom), slik at overtredelsen ikke anmerkes på ordinær politiattest.

Endringsforslagene er i tråd med regjeringens generelle kriminalpolitikk, spesielt i forhold til målgruppen barn og unge. Begynnende narkotikamisbruk hos barn og unge er ofte et symptom på et mer sammensatt problem, hvor det er behov for en bredere og mer tverrfaglig tilnærming fra samfunnets side enn påtale og straffeforfølgning. Videre er det en målsetting å styrke politiets forebyggende virksomhet gjennom blant annet et økt tverretatlig samarbeid.

Politidirektoratet

Post: Postboks 8051 Dep., 0031 Oslo
Besøk: Hammersborggata 12
Tlf: 23 36 41 00 Faks: 23 36 42 96
E-post: politidirektoratet@politiet.no

Org. nr.: 982 531 950 mva
Bankgiro: 7694.05.02388

Politidirektoratet er generelt positiv til bruk av alternative strafferettslige reaksjoner overfor mindre alvorlige narkotikalovbrudd, der formålet er å forebygge videre rusmisbruk og å fremme brukernes rehabilitering. Rehabilitering av rusmisbrukere fører til redusert kriminalitet og ikke minst betydelig økt livskvalitet, for den enkelte. Dette gjelder spesielt i forhold til målgruppen under 18 år, som bør være den primære målgruppen for den foreslåtte alternative reaksjonen. Samtidig er det viktig å se hen til de ordninger som er etablert eller under utredning på området, slik at en unngår å etablere parallelle eller overlappende tiltak med samme formål.

Det finnes allerede i dag en rekke alternative tiltak som kan settes i verk overfor narkotikabruker i stedet for eller i tillegg til ordinær fengselsstraff, jf. også redegjørelsen i kapittel 8 i arbeidsgruppens rapport. I vårt høringsvar av 14.01.2011 til Helse- og omsorgsdepartementet om Stoltenbergutvalgets rapport, påpekte vi at vi finner det hensiktsmessig at ordningen med Narkotikaprogram med domstolskontroll evalueres og vurderes før nye ordninger settes i verk. Vi har fått opplyst fra Sirius at denne evalueringen ikke vil være ferdig før i 2014.

Hordaland politidistrikt uttaler i samme retning at: "Selv om det nok kunne vært gjort tydeligere i lovverket hvilke muligheter det ligger mht alternative straffereaksjoner, er det vår oppfatning ganske dekkende det Riksadvokaten skriver i høringen til "Stoltenberutvalgets" rapport, nemlig at forslaget om "avtale om oppfølging som alternativ til påtale og anmerkning i strafferegisteret tilfører etter det en kan se intet nytt til de alternative reaksjoner som allerede finnes."

Forutsatt at det foreligger et behov for alternative reaksjoner for mindre alvorlige narkotikalovbrudd som foreslått, har Politidirektoratet følgende merknader til endringsforslaget:

2. Merknader

Generelt

Arbeidsgruppen går inn for at de alternative reaksjonene inntas som særvilkår for en betinget straffereaksjon, som hovedregel en påtaleunndatelse (eventuelt dom), jf. høringsbrevet side 2 andre avsnitt og rapporten side 105 første avsnitt. Politidirektoratet er enig i dette, jf. også vårt høringsvar av 14.01.2011 til Helse- og omsorgsdepartementet hvor vi påpekte at nye alternative reaksjoner må forankres i straffeloven.

Det er videre viktig å holde fast ved at det ikke er tale om å avkriminalisere denne lovbruddskategorien, men derimot å gi "straff som virker". Det å befatte seg med narkotika er straffbart, jf. straffeloven § 162 og legemiddeloven § 24. Det forhold at bruk og besittelse er straffbart og kan bli møtt med en strafferettslig reaksjon representerer et element av tvang som kan være med på å motivere for alternative straffereaksjoner, jf. også politiloven § 13 fjerde ledd om pliktig oppmøte til bekymringsamtale.

Også *Gudbrandsdal politidistrikt* og *Hordaland politidistrikt* påpeker betydningen av at forholdet fortsatt er straffbart.

De straffbare forhold

Arbeidsgruppen behandler i rapporten side 114–118 hvilke lovovertridelser som skal kunne bli møtt med alternative reaksjoner.

Politidirektoratet er enig i de vurderingene som fremkommer her, og i at den nærmere grensedragningen bør overlates til påtalemyndigheten og domstolene.

Motivasjonssamtalen

Både det mer kortsiktige tiltaket med motivasjonssamtale og det mer langsiktige intervensjonsprogrammet har likhetstrekk med bekymringssamtalen som virkemiddel for å oppnå motivasjon og iverksetting av endringsprosesser.

Motivasjonssamtalen er ment for personer som ikke har, eller står i akutt fare for å utvikle, et problematisk forhold til narkotika, typisk personer som kun har brukt narkotika noen få ganger. Det fremgår av rapporten (side 106) at ”formålet med intervensjonen er å bistå personen med å innse at hans rusmiddelbruk medfører risiko og oppmuntre ham til å redusere eller avslutte rusmiddelbruken.”

Politidirektoratet vil påpeke at formålet ikke må være å redusere, men å *bindre* ny narkotikakriminalitet/-bruk, og at samtalene som følger av dette bør kombineres med urinprøver.

Målgruppe for alternative reaksjoner

Politidirektoratet mener at det bør fremgå uttrykkelig at det et vilkår at lovbrøtteren har oppholdstillatelse i Norge og forventes å oppholde seg i riket i gjennomføringstiden, tilsvarende straffeloven § 28a første ledd bokstav c, som oppstiller krav om bosted i Norge for idømmelse av samfunnsstraff i stedet for fengselsstraff.

Anmerkning av straffereaksjoner på politiattest

Arbeidsgruppen foreslår at de alternative reaksjonene skal inntas som særvilkår for en betinget straffereaksjon, som hovedregel en påtaleunntatelse. Dette medfører at reaksjonen ikke vil fremgå av en ordinær politiattest, jf. politiregisterloven § 40 nr. 3. Politidirektoratet viser her til behovet for å ha gode rutiner for å sende melding til politiet om brudd på vilkår, jf. nedenfor.

Vi vil videre bemerke at alternative reaksjoner for mindre alvorlige narkotikalovbrudd vil kunne inngå i politiets egne vurderinger av både vandel og edrueighet.

Dersom det følger av hjemmelgrunnlaget, kan det utstedes uttømmende politiattest, jf. politiregisterloven § 41. På uttømmende politiattest skal det – med de unntak som følger av bestemmelsens bokstav a) til c) – anmerkes alle straffer, andre strafferettslige reaksjoner og andre tiltak som er registret i reaksjonsregisteret som følge av lovbrudd.

Politidirektoratet legger for øvrig til grunn at alternative reaksjoner for mindre alvorlige narkotikalovbrudd vil kunne danne grunnlag for tap av førerrett, jf. vegtrafikkloven § 33 nr. 1 og ileggelse av sperrefrist etter vegtrafikkloven § 24a annet ledd.

Plassering av organisatorisk ansvar

Departementet ber særlig om høringsinstansenes syn på spørsmålet om plasseringen av det organisatoriske ansvaret for intervensjonsprogrammet. Arbeidsgruppen foreslår å bygge på gjeldende ordning med koordineringsgrupper og oppfølgingsteam tilknyttet konfliktrådene, mens det i en arbeidsgrupperapport om "Økt bruk av konfliktråd" er anbefalt at det organisatoriske ansvaret bør ligge hos kriminalomsorgen (punkt 11.12 side 96).

Arbeidsgruppens forslag innebærer at konfliktrådet gis utvidede oppgaver i forhold dagens lovgivning. Dette forutsetter økte ressurser og en kompetanseheving i konfliktrådene.

Gudbrandsdal politidistrikt uttaler at det kan synes hensiktsmessig å legge det organisatoriske ansvaret til konfliktrådene.

Hordaland politidistrikt mener at det organisatoriske ansvaret for ordningen bør ligge hos den enkelte kommune. Politidistriktet viser i sin begrunnelse til erfaringer fra prosjektet "Tidlig ute" og at det "har vært et viktig suksesskriterium at det koordinerende leddet har vært knyttet til eksisterende struktur og har rask tilgang til de oppfølgingsmetoder og tiltak som er mulige og aktuelle."

Gjennomføringen av intervensjonsprogrammet

Intervensjon i form av program innebærer at lovbrysterer får tett oppfølging av relevante instanser, i henhold til deres regelverk, som har forpliktet seg til i en tidsbegrenset periode å delta i gjøremål til lovbrysterens beste.

Politidirektoratet anser det som positivt at rapporten legges opp til et tverretattlig og tverrfaglig samarbeid der kommunen (SLT), kommunal og statlig helsetjeneste, NAV, sosialtjeneste, barnevern, skolevesenet/PP-tjeneste, brukerens eget nettverk, konfliktråd/kriminalomsorg og politiet sørger for en tett oppfølging av deltageren.

Vi vil samtidig understreke at dette skaper behov for å klargjøre roller, ansvar og oppgaver. For øvrig viser vi til uttalelsen fra *Gudbrandsdal politidistrikt*.

Brudd på vilkårene i intervensjonsavtalen

Et grunnvilkår for alternativ straff er at vedkommende er motivert. Vedkommende må samtykke i dette og kan trekke seg før intervensjonsprogrammet er fullført. I tilfelle vedkommende trekker seg under veis, blir det en ordinær vurdering for påtalemyndigheten av det straffbare forholdet opp mot alminnelige straffereaksjoner.

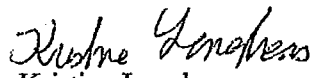
Det fremheves i rapportens punkt 14.4 på side 144 at koordineringsgruppen bør "gis en vid skjønnsmyndighet i avgjørelsen av om den skal sende bruddmelding til påtalemyndigheten som følge av vilkårsbrudd som ikke består i en ny straffbar handling."

Politidirektoratet vil understreke at lovbrysterer forut for den alternative straffereaksjonen, og gjennom møtet med politiet og koordineringsgruppen, bør være inneforstått med at brudd på avtalen vil kunne få konsekvenser. Et grunnvilkår for en alternativ reaksjon må være at vedkommende avstår fra videre bruk av narkotika. Det bør således sendes melding til politiet ved for eksempel gjentatte positive urinprøver og brudd på oppmøte.

Arbeidsgruppen uttaler videre på side 145 i rapporten at "det må være gjennomført bruddsamtale før brudd kan medføre ytterligere konsekvenser". Politidirektoratet mener at dette ikke bør gjelde som et absolutt vilkår. For de tilfeller en person faller ut av intervensjonsprogrammet – eksempelvis fordi vedkommende flytter uten å si ifra, har adresse u.f.b. og ikke lar høre fra seg, eller på annen måte unndrar seg oppfølging – vil det være lite hensiktsmessig å oppstille som vilkår, at vedkommende skal ha gjennomført bruddsamtale før påtalemyndigheten skal kunne bli varslet i form av en bruddmelding.

Med hilsen

Christian Budsberg Pettersen
avdelingsdirektør

Kristine Langkaas
seksjonssjef

Saksbehandler:
Gunnvor Hovde
Tlf 23364129

Vedlegg:
2